

Tülkü balası

Biri vardı, biri yoxdu, iki qardaş vardı. Uşaq vaxtlarından ata-anaları ağır sətəlcəm xəstəliyindən öldüklərinə görə onlar tək qalmışdılar. Onlar artıq böyüyüb boya-başa çatmışdılar. Ev işləri görmək onları lap təngə gətirmişdi. Birinci. böyük qardaş dilə gəldi.

Böyük qardaş Əhməd bir gün kiçik qardaşı Məmmədlə məsləhətləşdi ki, qardaş, belə olmaz bizim üçün çox çətindir, biz evlənməliyik. Sonra da qərar gəldilər ki, axtarsınlar, xoşlarına gələn qızı alsınlar. Bu fikirlə oğlanlar başladılar altdan-altdan qızlara göz qoymağa.

Əhməd belə bir fikirlə gəzib, dolaşmağa başlayır. Bir səhər bulaq başında bir qıza rast gəlir, qızı bəyənir və fikrini öyrənəndən sonra qardaşı ilə birgə elçi gedib qızı ata-anasından istəyir. Razılıq alandan sonra toy edib gəlini evinə gətirir.

Məmməd isə utandığından başını qaldıraraq qızlara baxa bilmir. Kənddə Səlbi adında evdə qarıyaraq qalmış bir qız var idi. O Məmməd evdə tək olanda gəlir Məmmədgilə. Yaşmağını çəkir ağzına güya ki, utanır və deyir:

-Eşitmişəm ki, evlənmək istəyirsən, bir yaxşı qız tapıb, qardaşın kimi toy eləmək istəyirsən. Mən də ərə getməmişəm. Məndən sənə çox yaxşı arvad olar. Əgər istəyirsənsə mənimlə evlənək. Özümün də azdan-çoxdan gözəlliyim var.

Məmməd utandığından qızın üzünə baxmırdı. Elə ki, qız bu sözü dedi, başını qaldıraraq qızın üzünə baxdı, amma qızın üzündə gözəllikdən əsər-əlamət belə görmədi. Məmmədin sifətində qız həyası var idi. Utandığından başını da qaldırmadan, razıyam dedi.

Axşam hamı yeməyə oturanda Məmməd dedi ki, mənim də gözəlti etdiyim qız var. Əhməd tez dilləndi:

-Nə yaxşı oldu qardaş, de görüm kimdir o?

Məmməd qızla olan söhbətini heç bir kəlməni yayındırmadan onlara danışdı. Qardaşı arvadı tez dilləndi:

-O qız ki, sənənin evinə gəlib sənə elçilik edib, ondan sənə gəlin olmaz.

Əhməd arvadına gözünü ağartdı:

-Məgər Məmməd uşaq zəddir? Ürəyi tutubsa, özüm elçi gedəcəyəm. Qəlbini sındırma.

Həmin günü elçi gedib, qıza fikirlərini söylədilər. Toy gününü təyin etmək istədilər. Qız durub düşdü gələnlərin qabaqlarına ki, tay gəlmisiniz, mən istəməyəm ki, siz bir neçə dəfə əziyyət çəkib gedib gələsiniz. Azca gözləyin mən paltarlarımı yığışdırım, sizinlə gedim.

Hamının ağzı açılı qalmışdı. Qız tezəcə paltar boğçasını vurdu qoltuğuna, düşdü qabağa ki, mən hazırım, gəlin gedək.

Gəlin gəldiyi gündən heç iki gün keçməmişdi ki, Səlbinin dili çıxdı, nə çıxdı. Əlini ağdan qaraya vurmayaq, əli belində bütün günü böyük gəlin Fatmanı işlətməyə başladı. Fatma da abırına sıxılıb işlərin hamısını görürdü.

Elə ki, Fatmanın oğlu oldu, Səlbi hikkəsindən bilmirdi neyləsin. Uşağın səsi gələnin kimi Səlbi hirsindən başını tutub qıyqə çəkirdi ki, başım partladı.

Axırda Əhmədin əlacı kəsildi, kəndin qırağında özünə bir ev tikib, ailəsi ilə birlikdə ora köçdü.

Məmməd isə çar-naçar hər şeyə dözürdü. Arvadının bir sözünü iki eləməirdi. Amma Əhməd fikir verib görürdü ki, pis arvad Məmmədin gününü qara eləyib, özünü də dost tanış içərisində hörmətsiz edib.

İllər gəlib keçdi. Artıq beş il idi ki, Məmməd evlənmişdi, amma uşaqları olmurdu ki, olmurdu.

Bir gün qardaşı Əhməd Məmmədgilə gəlmişdi. Qonağı görən kimi Səlbi hikkələndi, evdəki qab-qacaqları sındırmağa başladı. Qardaşının bu gününü görən Əhməd ürəyi dözməyərək dedi:

-Qardaş, bu arvad sənin gününü qara edib. Sən isə ömrün keçir, bircə uşağın da yoxdur ki, onunla təskinlik tapasan. Sən gəl bir arvad da al, bəlkə allah-tala sənə bir uşaq verdi.

Məmməd heç vaxt böyük qardaşının sözündən çıxmazdı. Düzdü, arvadından qorxurdu, ancaq qardaşı deyəndə də həqiqət var idi. Qorxa-qorxa qardaşının dedikləri ilə razılaşırdı.

Əhməd Səlbini çağıraraq dedi:

- Sən bilirsən ki, bizim elin qaydası var. Hər hansı bir kişinin övladı olursa, ikinci arvada siğə etməsinə şəriət icazə verir. Sən də gərək bu işdən agah olasan ki, biz Məmmədə ikinci arvad almaq istəyirik.

Səlbi bilirdi ki, qayda doğrudan belədir. Ona görə də heç nə deyə bilmədi. Amma Əhmədin getməsinə gözlədi. Sonra bir şivən saldı ki, gəl görəsən.

Məmməd susub heç nə deməsə də, artıq bezmişdi. Elə səhər açılan kimi, qardaşı ilə bərabər kənddəki qızlardan bir sakit, başaşağı, Gülər adında ağıllı bir qızı siğə elətdirib, evlərinə gətirdi.

Səlbinin qara günləri başladı. Gülər yaxşı-pis nə iş gördü, bütün günü donquldanırdı. Elə ki, Məmməd çaşır, Gülərlə zarafat eləsəydi, Məmməd işə gedən kimi basıb, yazıq gəlini doyunca döyərdi. Gülər də abırına qısılib heç kəsə bu haqda bir söz deməzdi.

Elə ki, doqquz ay, doqquz gün, doqquz gecədən keçdi, Gülərin totuş bir oğlu oldu. Məmmədin sevincinin həddi-hüdudu yox idi. O oğluna Afər adı verdi. Atasından ona yadigar qalmış, üstündə tənha canavar əks olunmuş qızıl bazubəndi isə onun qoluna taxdı. Gülərin isə xoşbəxtlik üzündən yağırdı. Amma artıq Səlbinin səbr kasası dolmuşdu. Bütün bunlara o necə dözürdü, bir allah bilirdi. İki günlük südəmər körpənin məcaraları da bundan sonra başladı.

Səlbi Məmmədə və onun «gülməşəkərlərinə» cəzanı çoxdan fikirləşib tapmışdı. Onun fikrincə körpə mütləq canavarlara yem olmalıydı. Bunun üçün Səlbi kəndin yaxınlığındakı meşəni yox, kənddən çox-çox uzaqda olan, cəngəlliklərlə əhatə olunmuş, sıx meşəni seçmişdi. Bu meşənin hər tərəfi tikanlı mamırlarla örtüldüyündən görünürdü ki, bura insan ayağı dəyməyib.

İfritə Səlbiyə də elə bu lazım idi. O gecə ikən şirin-şirin yatmış körpəni yatağından götürüb, düz həmin qorxulu meşəyə yollandı. Gecə yarıdan keçənə qədər yol gedib, gəlib həmin qorxulu meşəyə çıxdı. Rəhmsizcəsinə uşağı yerə qoyub, qayıtmaq istəyirdi ki, qarşısına bir qara ayı çıxdı. Ac ayı istədi arvadı parçalayıb yesin, gördü ki, yanında körpə balası var, ona dəymədən yoluna düzəlib getdi. Səlbi də vaxt itirmədən meşəni tərk edib götürüldü evə. Günün çıxmağına azca qalmış çatdı evlərinə. Evə gəlib yatağına girdi. Səhər özünü elə göstərdi ki, güya səhərə qədər daş kimi yatıb.

Səhər tezdən həmişə hamıdan tez oyanmağa adət etmiş Gülər birinci körpəsinə baş çəkdi. Gecəni qarmaqarışlıq dəhşətli yuxular görəndə, uşağını beşikdə görməyəndə qışqıraraq ərinə yuxudan oyatdı. Səlbidən soruşdular. O saat Səlbi and içməyə başladı ki, dünəndən körpəni görməyib. Sonra da başladı hay-küy salmağa ki, siz mənə şər atırsız. Yazıq ata-ana uşaqlarını axtarmaq əvəzinə başladılar hay-həşir salmış Səlbini sakitləşdirməyə.

Məmmədin qardaşı Əhməd, bütün kənd camaatı başladılar Afəri axtarmağa. Amma binəvə körpədən xəbər verən olmadı. On-on beş gün Afər axtarandan sonra biçərə valideynlər yorularaq, ümitsiz oturdular yerlərində.

İndi görək körpənin aqibəti necə oldu.

Meşədə ana tülkü balalarına yem axtarırdı. Bir də gördü ki, qabaqda, ağacın altında nəsə ətli bir şey var. Sevinə-sevinə onun yanına götürüldü. Yaxınlaşıb gördü ki, nəsə canlı bir şeydir. Tülkü fikirləşdi ki, tapdığı yem bükülü olduğundan, balaları onu yeməkdə çətinlik çəkəcəklər. Ona görə də körpəni bələkdən açmağa başladı. Bələyi birtəhər dartışdıra-dartışdıra açdı. Heyvanların əksəriyyəti tapdıqları ovu əvvəlcə iyləyirlər. Ona görə də tülkü başladı körpəni iyləməyə. Körpə acmışdı deyə, tülkünün südlü döşü körpənin ağzına dəyən kimi başladı döşü əmməyə. Tülküdə elə bir hiss baş qaldırdı ki, elə bildi körpə onun öz balasıdır. O körpəni qolundakı bazubənddən tutub, sürüyə-sürüyə balalarının yanına gətirdi. Tülkü balaları uşaqla oynamağa başladılar. Körpə yeyib doymuşdu deyən onun da kefi kök idi Buna görə də o qığıldanır, əl qol atıb tülkü balaları ilə oynayırdı. Bu gündən körpə tülkü balalarına qarışırdı.

Artıq bir neçə ay keçmişdi. Artıq Afər yaşadığı həyata öyrəşmişdi. Ana tülkü daha körpələrinə süd vermirdi. O əlinə yeməli nə düşürdüsə, balaları arasında paylaşdırırdı. Hansı gün ki, ana tülkü ov şikarlayıb gətirirdi, körpələr arasında qapa-qap düşürdü. Ana tülkü onların payını birtəhər ayırıb, bir güclə onları ayırırdı. Afər artıq iməkliyin, o biri tülkələrlə bir yerdə gəzirdi. Amma hara

gedirdilərsə, o hamıdan geri qalırdı. Ana tülkü də eləməyib tənbəllik, onu harada olsa axtarıb tapırdı. Ana tülkü neçə dəfə öz balaları ilə bərabər Afər də canavarların pəncəsindən qurtarmışdı.

Tülkü çoxbilmiş, hiyləgər olduğundan, meşədə başqa heyvanlara yem olmurdu. Afər tülkü anasından və tülkü balalarından, yəni süd qardaşlarından hiyləgərliklər öyrənirdi. Artıq üç yaşı olmasına baxmayaraq Afər yerimir, ancaq o biri heyvanlar kimi dördayaqlı gəzirdi.

Bir dəfə ovçular Afər olan meşəyə tülkü ovuna gedirlər. Onlar nə qədər tələ qururlarsa da, Afər analıq etmiş ana tülkünü tuta bilmirlər. Amma günlərin birində ovçular pusqu qururlar, ana tülkü balaları ilə öz yuvalarından çıxdıqları vaxt onları tora salıb, hamısını tuturlar. Tutduqları ova baxanda nə görsələr yaxşıdır? Tülkələrin arasında balaca, qəşəng bir oğlan uşağı var. Tülkü balalarına əl vuranda adamı necə dişləyirdilərsə, uşaq da eləcə mırıldanıb, adamı dişləyirdi. Ovçular ovlarını kəndə apardılar. Bütün kənd əhli həmin uşaqdan danışırdı. Ovçulardan biri deyəndə ki, uşağın qolunda qızıldan bazubənd var idi və onun üstündə canavar əks olunmuşdu, Əhməd bunu eşitdi. O tez qaçıb qardaşına xəbər verdi ki, muştuluğumu ver, oğlun sağ-salamat tapılıb.

Tez hamı qaçaraq gəldi Tülkələr və uşaq saxlanan qəfəsin yanına. Uşaq başına yığılanların hamısına nifrətlə baxırdı. Sanki onu doğma meşəsindən ayırdıqlarına görə hamıya nifrət edirdi.

Məmməd uşağı görən kimi tanıdı və bağına basmaq istədi, Afər onu elə dişlədi ki, yerindən qan çıxdı. Bir təhər uşağı tülkələrdən ayıraraq, evlərinə apardılar. Yuyundurub yedirdilər, içirdilər, paltar geyindirtilər. Evdə demək olar ki, toy-bayram idi. Hamı sevinirdi. Səlbi də sevinirdi, amma yalandan. Ürəyində isə uşağın ölmədiyinə kədərlənsə də vəhşiləşməyinə sevinirdi. Bununla belə uşağı yox eləmək üçün yollar da axtarırdı. Çünki uşaq sağ qalsaydı, gələcəkdə var dövlətin bir hissəsi də onun olmalı idi.

Gecəni yatdılar. Uşaq gecəni hamını yuxuya verib, gəldi ana tülkü və balaları saxlanan tövləyə. Qapının arxasına taxtadan dirək vurmuşdular ki, tülkələr qaçmasın. Başı ilə vurub həmin dirəyi itələyib yıxdı. Ana tülkü və balaları xilas olub qaçmağa başladılar. Uşaq da onlara qoşuldu. Həmişə olduğu kimi uşaq onlardan geri qalırdı. Tülkələrin qaçmağından duyulu düşən ovçular ayağa qalxanda artıq tülkələr meşəyə çatmış, qaranlıqda gözdən itmişdilər. Amma Afər isə qaçıb gizlənməyə çatdırmamışdı. Ovçular uşağı götürüb təzədən gətirib verdilər evlərinə. Afər yolda hamının üz-gözünü cırıq-cırıq elədi. Ovçular Afərə «tülkü balası» deyirdilər.

Afəri bir müddət zəncirləyib evdə saxladılar ki, qaçmasın. Elə ki, Afər həyəətə öyrəşdi, zənciri atdılar bir qırağa. Təkcə meşə tərəfdən tülkələrin səsləri gələndə Afər heyvan səsi çıxararaq onlara hay verirdi.

Afər yavaş-yavaş insan dili öyrənir, ayaqları üstə gəzməyi də öyrənirdi. Hamı ona mehribanlıq göstərsə də, tülkü çoxbilmişliyi onda güclü olduğundan Səlbidən zəhləsi gedirdi. Artıq evə hamını çox istəyir, onları incitmirdi. Anası verən yeməkləri hərisliklə yeyir, Səlbi verəndə isə ya dağıdır ya da yemirdi.

Səlbi görürdü ki, uşaq günü-gündən ağıllanır, ləyaqətli uşaq olur. Tez buna bir əncam çəkməyi qərara aldı. Fikirləşdi ki, bir zəhərli ilanla bu uşağı bircə anda məhv etmək olar. Onlar yaşayan kənd sərin meşə qırağı olduğundan bu yerlərdə zəhərli ilan çox az idi. Ona görə Səlbi üç gün hər gün meşəyə gedib-gələndən sonra axır ki, bir yekə zəhərli bir ilan tutub gətirdi evə. Aparıb onu gizli bir quyuda gizlətdi. Hamı yatanda gətirib ilanı saldı uşaqçıgəzin yatağına. Uşaq ilan ona dəyən kimi başladı onunla oynamağa. Gecədən xeyli keçənə qədər ilanı tumarladı, axır ki, yuxuya getdi. İlan darıxdığından durub evi sürünməyə başladı. Əvvəlcə Məmməd yatan evdə bir xeyli sürünüb keçdi o biri evə - Gülər yatan evə yaxınlaşdı. Hər ikisinin yatdığı otaqdan xeyirxahlıq, xoş niyyət hiss elədi. Ən axırda Səlbinin otağına girən kimi kin-küdurət, xəbislik, ifritəlik, pislilik xofu ilanı bir anda vəhşiləşdirdi. O bütün zəhərini Səlbinin iyərənc bədəninə yeritdi. Səhər hamı yuxudan duranda Səlbini qapqara qaralmış və şişmiş gördülər. İlan isə zəhərini tökəndən sonra gəlib sakitcə Afərlə uzanıb yatdı. Hay-bağıra Afər səse oyandı, gördü hərə bir tərəfdən nə isə qışqırırlar. O başa düşmürdü ki, camaat nəyə qışqırır. Yanındakı ilan da cammatın səs küyündən qorxub, sarıldı Afərin boynuna. Afər bir də baxdı ki, kiminin əlində külüng, kiminin əlində xəncər, hərə bir tərəfdən gözləyirlər ki, ilan düşən kimi öldürsünlər. Afər istəmirdi ki, ilanı öldürsünlər. Ona görə də əl atdı tülkələrdən öyrəndiyi hiyləgərliyə. Hamını işarə ilə başa saldı ki, yavaşca çıxsınlar bayıra. Hamı çıxdı bayıra. Afər tez ilanı boynundan açıb pəncərədən bayıra saldı. İlan sürüşüb gözdən itdi. Evə girənlər ilanı soruşanda çiyinlərini çəkdi ki, yəni bilmirəm. Nə qədər axtardılar ilanı tapa bilmədilər.

Bu gündən belə bu kiçik ailənin xoşbəxtliyinə kimsə mane ola bilmədi. Afər böyüdü, ağıllı və güclü bir oğlan oldu. O hərdən gizlicə tülkü analığına da baş çəkir, onlara yemək aparırdı. Tülkələr Afəri paltarda görəndə qorxudan qaçıb, gizlənirdilər. Afər isə hər dəfə onların yuvasına çatanda gərək soyunaydı ki, tülkələr onu tanısınlar. Afər onlarla əvvəlki kimi oynayır, gətirdiyi çiy əti onlarla dartaşdırıb yeyirdi. Bu ona ləzzət edirdi.

Sizə Afər və onun başına gələnlər haqqında danışdım. Nağılımız da burada qurtardı. Göydən üç alma düşdü. Biri sənin, biri mənim, adam görməmiş olmaz, biri də əziyyət çəkib nağıl danışanın.